

Storfebonden er blant 50 bønder som nå vurderer å legge ned

2022-05-03

© Aftenposten

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Read article by clicking here.

4

Tirsdag 3. mai 2022 Aftenposten

Nyheter

Jordbruksoppgjøret

Storfebonden er blant 50 bønder som nå vurderer å legge ned

Årets jordbruksoppgjør begynte med et historisk høyt krav fra bøndene. Onsdag kommer statens tilbud. Storfebonde Kristian Hovde sender alle dyrene sine til slakt dersom ikke staten innfrir.

Tuva Hilton, Anne Sofie Lid Bergvall og Dan P. Neegaard (foto)

Det gjelder å komme seg ut mens man har muligheten. Vi slakter ut nå for å få råd til å betale regningene.

Kristian Hovde betrakter de rundt 30 kyrne og oksene som står i en egen innhegning på Hovde gård i Brumunddal.

I 19 år har han drevet denne gården. Hovedinntekten hans kommer fra storfeproduksjon. For tre år siden gikk de i gang med å bygge et nytt storfjøs til 17 millioner kroner. Planen var at de 630 kyrne, oksene og ungdyrne skulle flytte inn dit.

Nå har han i stedet meldt alle dyrene inn til slakt.

Stor kostnadsvekst for bøndene. – Vi sender dem fordi vi trenger penger. Vi har en kostnadsvekst som har tatt fullstendig av, og ingen signaler fra regjeringen. Det er et forsøk på å overleve, sier Hovde.

Flere gjør som ham. Ifølge de største slakteriene i landet, Nortura, Fatland og Furuseth, har

rundt 50 bønder meldt inn hele besetningen til slakt den siste tiden. Bøndene befinner seg hovedsakelig på Østlandet, og flest er i Innlandet fylke.

Krigen i Ukraina, pandemi og lite nedbør har ført til at prisene på gjødsel, strøm, diesel og såkorn har skutt i været. Dermed har bøndene langt større utgifter enn før.

Kostnadsveksten, i tillegg til at regjeringen har lovet å lukke lønnsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper, gjør at det er knyttet stor spenning til årets jordbruksoppgjør.

Førrige uke leverte bøndene et historisk høyt krav på 11,5 milliarder kroner. 8,2 milliarder skal gå til økte utgifter i 2021, 2022 og 2023.

Onsdag kommer staten med sitt tilbud. Da er det vann eller forsvinn for Hovde.

For at han skal fortsette, må staten levere det bøndene krever. Det har han ingen tro på at kommer til å skje.

– Staten har hatt flere måneder på seg til å reagere og ingenting

Kristian Hovde gjør klar de første kyrne og oksene som skal sendes til slakt.

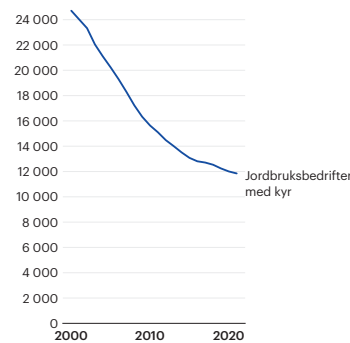

Vi har en kostnadsvekst som har tatt fullstendig av, og ingen signaler fra regjeringen. Det er et forsøk på å overleve.

Kristian Hovde, bonde

Storfebønder i Norge

Det har vært en stor nedgang i antall storfebønder i Norge de siste tjue årene.

Grafikk: Anne Sofie Bergvall • Kilde: SSB

har skjedd. De har jo visst om dette i hele vinter, at prisene har steget på alt.

Hovde sier han kjenner på letelse. Nå vet han at pengene kommer inn. Regningsbunken har tårnet seg opp de siste månedene.

- Det går jo på psyken. Det skal jeg da ærlig innrømme, at det ikke er noe moro når du ser at det ikke strekker til. Du blir jo depressiv av det.

På gården driver de også med sau og frilandsgris, og det kommer de til å fortsette med. Men det er storfe som er hovedinntekten. Uten den må Hovde finne seg noe annet å gjøre.

- Hva er alternativene dine fremover?

- Nei, hva man skal finne på ... Det fine med å være bonde er at man har lært seg veldig mye, så jobb skal man alltid få seg.

Halvparten av gårdene lagt ned på tjuv år. At 40 storfebønder truer med å legge ned, kan virke som lite sammenlignet med de tolv tusen storfebønder som

fortsatt finnes. Men siden 2000 har antallet av dem blitt halvert. Det samme har det totale antallet gårdsbruk i landet.

Christian A. Smedshaug er daglig leder i AgriAnalyse og tidligere statssekretær for Senterpartiet i Klima- og miljødepartementet.

Smedshaug ser med bekymring på signalene fra bønderne.

- Vi begynner å komme under en kritisk masse i jordbruket, sier han.

Han peker på en rekke konsekvenser det kan ha dersom mange bønder legger ned drift:

→ Det blir tyngre for de som er igjen. Det gjør det også vanskeligere å rekruttere unge til å overta drift.

→ Mange arbeidsplasser i samfunnene rundt kan gå tapt.

→ Den norske selvforsyningen kan reduseres, som kan føre til at vi må kjøpe mer kraftfôr og jordbruksprodukter.

→ Det kan svekke beredskapen i distriktene, ettersom traktorene fra gårder mobiliseres til blant annet å slukke skogbran-

Bønderne er på toppen av kostnadskjeden, men på bunnen av verdikjeden

Christian A. Smedshaug,
AgriAnalyse

Slaktebilen rygger inn på gårdstunet på Hovde gård.

Kyrne og oksene lokkes og dyttes på.

Sammen med slaktebilsjåfør Hans-Einar Stordal og gårdsarbeider Torjus Frang Lundsæter får Hovde alle dyrene på slaktebilen i løpet av relativt kort tid.

ner, brøyte veier og assistere ved ras.

→ Landskapet vil gro igjen uten beitedyr. Det gjør det vanskeligere å starte opp igjen, det kan true arts mangfoldet i norsk natur og det kan svekke turistnæringen.

- Det handler om matsikkerhet.

I kravet fra Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag peker de på matsikkerhet, beredskap og selvforsyning som grunnen til at bønderne trenger den enorme redningspakken.

Leder i Rogaland Bondelag Marit Epletveit sier det til syvende og sist handler om matberedskap.

- Det kan være at det blir litt mer kjøtt akkurat nå, men Norge vil merke konsekvensen om noen år når norsk kjøttproduksjon legger seg på et lavere nivå. Det er mange som vurderer å gi seg.

Smedshaug er enig i at oppgjøret er viktig for å sikre matforsyningen.

- Under femti prosent av det vi spiser er produsert i Norge, men

de mest krevende matkildene er vi selvforsynt med, som kjøtt og melk. Men jeg tror det er en reell trussel det at gårder kan legge ned. Bønderne teller på knappene.

- Bønderne er på toppen av kostnadskjeden, men på bunnen av verdikjeden, sier han.

Med det mener han at bønderne påvirkes av alle prisøkningene i samfunnet rundt, samtidig som de selger de billigste produktene, nemlig råvarer.

- Det er lett å få bakoversveis av kravet til bønderne, men så har vi knapt opplevd maken til systematisk økning i prisene.

- Nei, det handler om bosetting. Victor Norman er professor på Norges Handelshøyskole og tidligere statsråd for Høyre. Han mener spørsmålet om matsikkerhet handler om mer enn bare bonden.

Artikkelen fortsetter

